

Fremtidsfullmakter

- Hva er en fremtidsfullmakt?
- Trenger jeg en fremtidsfullmakt?
- Hvordan fungerer fullmakten i praksis?
- Hva bør fullmakten inneholde?
- Kan man endre en fremtidsfullmakt?

Bakgrunn

Alle som har passert myndighetsalderen har i utgangspunktet det man kaller rettslig handleevne.

Men denne kan falle i løpet av livet for eksempel på grunn av aldersbetinget demens eller alvorlig svekket helbred .

I slike tilfeller må andre treffe avgjørelser på personens vegne. Dette kan skje ved at det offentlige griper inn ved at det oppnevnes verge, eller du kan bestemme selv hvem og hva noen du selv utpeker skal kunne gjøre for deg.

En fremtidsfullmakt kan omfatte både økonomiske og personlige forhold eller den kan begrenses til nærmere angitte forhold, jf. vgml. [§ 80](#). Imidlertid er det gjort visse unntak

Nærmere om fremtidsfullmakt

- En fremtidsfullmakt er en fullmakt til en eller flere personer om å representere fullmaktsgiveren dersom vedkommende i fremtiden på grunn av sin helsetilstand ikke lenger er i stand til å ivareta sine egne interesser (ikke der man er fysisk fraværende), jfr. vgml. [§ 78](#). En slik fullmakt gir fullmaktsgiver altså mulighet til å bestemme hvem som skal ivareta hans/hennes økonomi og personlige interesser dersom fullmaktsgiver i fremtiden ikke lenger er i stand til det selv.
- **To typer**
  - **Ordinær fremtidsfullmakt:**
    - En ren fremtidsfullmakt er en fullmakt som skal gjelde fra et tidspunkt i fremtiden dersom handleevnen går tapt.
    - **Vedvarende fremtidsfullmakt:**
      - Det er også mulig å opprette en fullmakt som skal tre i kraft umiddelbart etter opprettelsen eller fra et annet bestemt tidspunkt i fremtiden, men før fullmaktsgiveren mister handleevnen. Denne type fullmakt vil fortsette å gjelde også etter at handleevnen er tapt.

Fordeler og ulemper ved fremtidsfullmakter

- **FORDELER**

Den største fordelen er at nærstående slipper å forholde seg til mange av de begrensningene og kontrollmekanismene vergemålsloven oppstiller. For eksempel slipper man å innhente samtykke fra Fylkesmannen ved salg av fast eiendom.

- En fremtidsfullmakt vil også kunne synliggjøre fullmaktsgiverens ønsker i forhold til hva som skal skje når vedkommende ikke lenger er i stand til å ivareta egne interesser. Dette kan være vanskelig å finne ut av når den mentale kapasitet er svekket.
- Videre vil en slik fullmakt kunne forhindre konflikter om hvem som skal være verge eller hvordan fullmaktsgiverens interesser best ivaretas, herunder hvem som for eksempel kan ivareta fullmaktsgiver økonomiske interesser.

- **ULEMPER**

For det første er kanskje ikke fullmektigen så godt egnet til å ivareta fullmaktsgiverens interesser, som forutsatt ved opprettelsen.

- Videre kan det også hende at familiens økonomi og samarbeidsklima er blitt verre eller har endret seg etter at det i fremtidsfullmakten ble bestemt at for eksempel huset ikke skulle selges, eller det ble bestemt at flere familiemedlemmer skulle være fullmektiger i fellesskap.
- Bruk av fremtidsfullmakt vil imidlertid for veldig mange være et fornuftig valg. Det er imidlertid her som på mange andre områder viktig med god planlegging.

Opprettelse av fremtidsfullmakt

- **Hvem kan opprette en fremtidsfullmakt?**
- Reglene om dette finner man i vgml. [§ 79](#). En fremtidsfullmakt kan opprettes av den som er over 18 år, og som har evne til å forstå hva en fullmakt innebærer.
- **Hvem kan være fullmektig?**
- Den som utpekes som fullmektig må også være over 18 år, si ja til å være fullmektig og ikke selv være under vergemål når fullmakten trer i kraft. Dette følger av vgml. [§ 79](#) annet ledd.
- Fullmektigen må være én eller flere bestemte (fysiske) personer og ikke en juridisk person. Dette innebærer at man ikke kan utpeke for eksempel et advokatfirma eller en bank som fullmektig.
- **Flere fullmektiger**
- Det er mulig og kan være hensiktsmessig å utpeke en fullmektig som kan tre inn dersom den foretrukne fullmektigen ikke lenger kan opptre som fullmektig. Det er også mulig å legge opp til at en fullmektig kan få fullmakt til å håndtere økonomiske forhold, og en fullmektig mer personlige forhold.

- **Formkrav: Hva skal til for at en fremtidsfullmakt skal være gyldig?**
- Det gjelder samme formkrav til fremtidsfullmakt som ved opprettelse av testament. Vgml. [§ 81](#) angir følgende krav for at dokumentet skal være gyldig:
- En fremtidsfullmakt skal gjøres skriftlig med to vitner over 18 år som fullmaktsgiveren har godtatt og som forstår betydningen av underskriften. Den eller de som skal være fullmektig kan ikke være vitne. Det samme gjelder for ektefellen til fullmektigen, samboer, foreldre, barn og barnebarn. Vitnene må være til stede samtidig med at fullmaktsgiver undertegner eller vedkjenner seg sin underskrift. Vitnene behøver ikke å lese fremtidsfullmakten, men må vite at det er en fremtidsfullmakt.
- Om disse kravene ikke er fulgt, er dokumentet ugyldig som fremtidsfullmakt. Det kan fortsatt være gyldig som alminnelig fullmakt, men en slik fullmakt kan miste sin virkning dersom fullmaktsgiveren taper sin rettslige handleevne etter [avtaleloven § 22](#) (se også punkt 1.1 Bakgrunn).
- **Hva fullmakten i tillegg bør omfatte**
- I tillegg til de absolutte kravene over finner man i vgml. [§ 82](#) forslag til andre opplysninger som bør innarbeides i fullmakten. For det første bør fremtidsfullmakten være datert. Dette kan være avgjørende ved eventuelle tvister om fullmaktsgiveren var i stand til å opprette fremtidsfullmakten på opprettelsestidspunktet. Videre bør vitnenes fødselsdato og adresse fremgå av fremtidsfullmakten. At fullmaktsgiveren har opprettet fullmakten ved egen fri vilje, og at vedkommende hadde evne til å forstå hva fremtidsfullmakten innebærer, bør også fremgå.
- Om man unnlater å gjøre dette, vil fullmakten imidlertid likevel være gyldig opprettet.

Innhold og utforming

- **Nærmere om hva fullmakten kan omfatte**
- En fremtidsfullmakt kan omfatte både økonomiske og personlige forhold eller den kan begrenses til nærmere angitte forhold, jf. vgml. [§ 80](#).
- **Økonomiske forhold** kan blant annet omfatte kjøp og salg av eiendeler, betaling av gjeld og andre utgifter, forsikringsspørsmål, håndtering av bankkonti og selvangivelse, søknader om økonomiske ytelser på fullmaktsgiverens vegne, mottak eller avslag på falt arv på fullmaktsgiverens vegne og investering av dennes midler. Myndighet til å gi gaver er særskilt regulert i vgml. [§ 87](#).
- **Personlige forhold** kan blant annet omfatte hvor fullmaktsgiveren skal bo, hvilke fritidsaktiviteter han eller hun skal delta i, inngåelse av lege- og tannlegeavtaler og innlevering av klager på ytelser og behandling på fullmaktsgiverens vegne. Fullmakten kan også omfatte myndighet på helse- og sosialområdet, men denne myndigheten kan ikke gå lenger enn den rollen som ellers er tillagt nære pårørende etter annen lovgivning. F.eks. viser Ot. prp. nr. 110 (2008-2009) punkt 10.3.1 avsnitt 2 til pasientrettighetsloven § 4-1 hvorefter pasienten (fullmaktsgiveren) som hovedregel selv må samtykke til helsehjelp.

- **Hva bør man være særlig oppmerksom på?**
- Det er viktig å være oppmerksom på at berørte tredjeparter kan stille strengere krav eller tilleggskrav på enkelte områder.
- Et viktig eksempel på det er Statens kartverks krav om stadfesting av fremtidsfullmaktens ikrafttredelse ved overdragelse av fullmaktsgiverens eiendom. Nærmere om stadfesting.
- **Hva fullmakten ikke kan omfatte**
- Vgml. [§ 80](#) setter grenser hvor hvilken myndighet fullmaktsgiveren kan gi på det personlige området uten særskilt hjemmel i lov. En fullmektig kan ikke gis kompetanse til å stemme ved valg, inngå ekteskap, erkjenne farskap, samtykke til donasjon av organer, opprette eller tilbakekalle testament, samtykke til tvang eller handle i andre særlig personlige forhold.

Etter fremtidsfullmakten er opprettet

- **Registrering**
- Det er ingen krav til eller system for registrering av opprettede eller ikrafttrådte fremtidsfullmakter. Mer under senere.
- **Oppbevaring**
- Det eksisterer ingen generell oppbevaringsløsning for fremtidsfullmakter. Det anbefales at man i samråd med fullmektigen sørger for forsvarlig oppbevaring av fullmakten.
- Hvis fullmaktsgiver har få nære pårørende kan det være fornuftig å informere fastlegen om fremtidsfullmakten, og hvor den oppbevares.

Når trer fullmakten i kraft?

- En vedvarende fremtidsfullmakt trer i kraft umiddelbart etter den er opprettet, eller fra et annet bestemt tidspunkt i fremtiden, og før fullmaktsgiveren mister handleevnen.
- Når en ren fremtidsfullmakt trer i kraft følger av vgml. [§ 78](#). Fullmakten trer i kraft når fullmaktsgiveren av ulike grunner ikke lenger er i stand til å ivareta egne interesser.
- Det kan være vanskelig å fastslå når den rettslige handleevnen har gått tapt, og om fullmakten dermed skal tre i kraft. I praksis kan det innhentes uttalelser fra vedkommendes fastlege eller behandlende lege. Det er også mulig å innhente Fylkesmannens bekreftelse (stadfestelse).

Stadfesting av fremtidsfullmakten

- **Hva innebærer stadfesting av ikrafttredelse og må fremtidsfullmaktens ikrafttredelse stadfestes?**
- En fremtidsfullmakt er gyldig uavhengig av Fylkesmannens stadfesting av ikrafttredelse, når fullmakten oppfyller formkravene, fullmaktsgiver oppfyller kravene til å kunne opprette fremtidsfullmakten, og fullmektigen oppfyller kravene til å kunne være fullmektig.
- Det er dermed i utgangspunktet valgfritt om man ønsker at fremtidsfullmaktens ikrafttredelse skal stadfestes eller ikke. Fullmektigen må derfor be om dette. Reglene følger av vgml. [§ 84](#).
- Det er imidlertid klart at stadfesting vil være av bevismessig betydning ved at det kan gjøre det lettere for fullmektigen å representere fullmaktsgiver overfor tredjepersoner. Statens kartverk krever også at en fremtidsfullmakt er stadfestet av Fylkesmannen før de samtykker til tinglysning.
- Dersom Fylkesmannen stadfester ikrafttredelsen, vil fullmektigen motta en attest som kan vises frem når vedkommende ivaretar fullmaktsgiver. Attesten vil også tinglyses/registreres i aktuelle registre før dokumentet sendes til fullmektigen.

Når kan fremtidsfullmakten stadfestes?

- Fylkesmannen kan først stadfeste en fremtidsfullmakt når fullmakten har trådt i kraft.
- Dette gjelder også for vedvarende fullmakter. Fullmakten vil kunne benyttes som alminnelig fullmakt frem til fullmaktsgiver oppfyller kravet etter vgml. [§ 78](#). Etter dette tidspunktet kan fullmakten stadfestes som fremtidsfullmakt.

Hvordan går man frem for at Fylkesmannen skal stadfeste fremtidsfullmaktens ikrafttredelse?

- Vgml. [§ 84](#) angir hvilken dokumentasjon som er nødvendig for at Fylkesmannen skal kunne ta stilling til om fremtidsfullmakten kan stadfestes eller ikke. Følgende må sendes inn:
  - - Fremtidsfullmakten i original
  - - Utfylt søknadsskjema (søknadsskjema er tilgjengelig på Fylkesmannen sine nettsider).
  - - Dokumentasjon på at fullmaktsgivers nærmeste pårørende er varslet om fremtidsfullmaktens innhold og ikrafttredelse. Denne dokumentasjonen skal være signert av de pårørende, og sendes inn sammen med søknadsskjemaet.
  - - Legeerklæring hvor det tas stilling til:
    - - Fullmaktsgivers diagnose
    - - Fullmaktsgivers evne til å ivareta egne interesser i økonomiske og personlige forhold
    - - Om en eventuell manglende evne til å ivareta egne interesser har sammenheng med vedkommendes diagnose
  - - Vurdering av fullmaktsgivers samtykkekompetanse når det gjelder personlige (herunder representasjon overfor offentlig myndighet) og økonomiske interesser.
- I tillegg vil Fylkesmannen også be om at fullmektigen sørger for at lege oversender journalopplysninger/legeerklæring som gir Fylkesmannen informasjon om fullmaktsgiverens sinnstilstand på tidspunktet da fullmakten ble opprettet. Dette er særlig viktig i de situasjonene der fullmakten ble opprettet forholdsvis kort tid før den trer i kraft, eller der fullmaktsgiveren hadde en begynnende kognitiv svikt på opprettelsestidspunktet.

Tilbakekallelse og endring av fremtidsfullmakten

- Fremtidsfullmakten kan trekkes tilbake, så lenge fullmaktsgiveren er i stand til å forstå hva dette innebærer. Dette følger av vgml. [§ 89](#).
- Det samme gjelder endring av fremtidsfullmakten. Det vil alltid være den sist opprettede som gjelder, men det er en fordel og få med i ny fullmakt at den erstatter den tidligere fullmakten.

- **Hva bør man være særlig oppmerksom på?**
- Det er viktig å være oppmerksom på at berørte tredjeparter kan stille strengere krav eller tilleggskrav på enkelte områder.
- Et viktig eksempel på det er Statens kartverks krav om stadfesting av fremtidsfullmaktens ikrafttredelse ved overdragelse av fullmaktsgiverens eiendom. Nærmere om stadfesting.
- **Hva fullmakten ikke kan omfatte**
- Vgml. [§ 80](#) setter grenser hvor hvilken myndighet fullmaktsgiveren kan gi på det personlige området uten særskilt hjemmel i lov. En fullmektig kan ikke gis kompetanse til å stemme ved valg, inngå ekteskap, erkjenne farskap, samtykke til donasjon av organer, opprette eller tilbakekalle testament, samtykke til tvang eller handle i andre særlig personlige forhold.